

ECTA 2009 DÜZENLEYİCİ KURULUŞLAR KARNESİ

(ECTA 2009 REGULATORY SCORECARD)

TELKODER'DEN...

Üyesi olduğumuz ECTA tarafından bağımsız danışmanlık kuruluşlarına yaptırılan “2009 Regulatory Scorecard – Düzenleyici Kuruluşlar Karnesi” <http://www.telkoder.org.tr/a2-report.html> adresinden edinilebilir.

AB Üyesi 21 ülke ile Türkiye'nin düzenleyici kuruluşlarına verilen puanlar, 5 ayrı kategoride yer alan toplam 118 soruya Düzenleyici Kuruluşların (BTK) ve ECTA üyelerinin (TELKODER) verdiği cevaplar belli bir metodoloji ile değerlendirilerek oluşturulmaktadır.

Rapor sonuçlarına göre BTK 22 ülke arasında en alt sıralarda yer almaktadır. Kurum'un varlığı, Kurumsal yapı ve mevzuat açısından ortalarda yer alan Türkiye, elde edilen sonuçlar ve uygulamalar açısından en sonlarda yer almıştır.

TELKODER sektörde serbestleşmeyi sağlamak, rekabetin tesisine hız kazandırmak için konuyla ilgili çalışmalarına devam edecektir.

YÖNETİCİ ÖZETİ

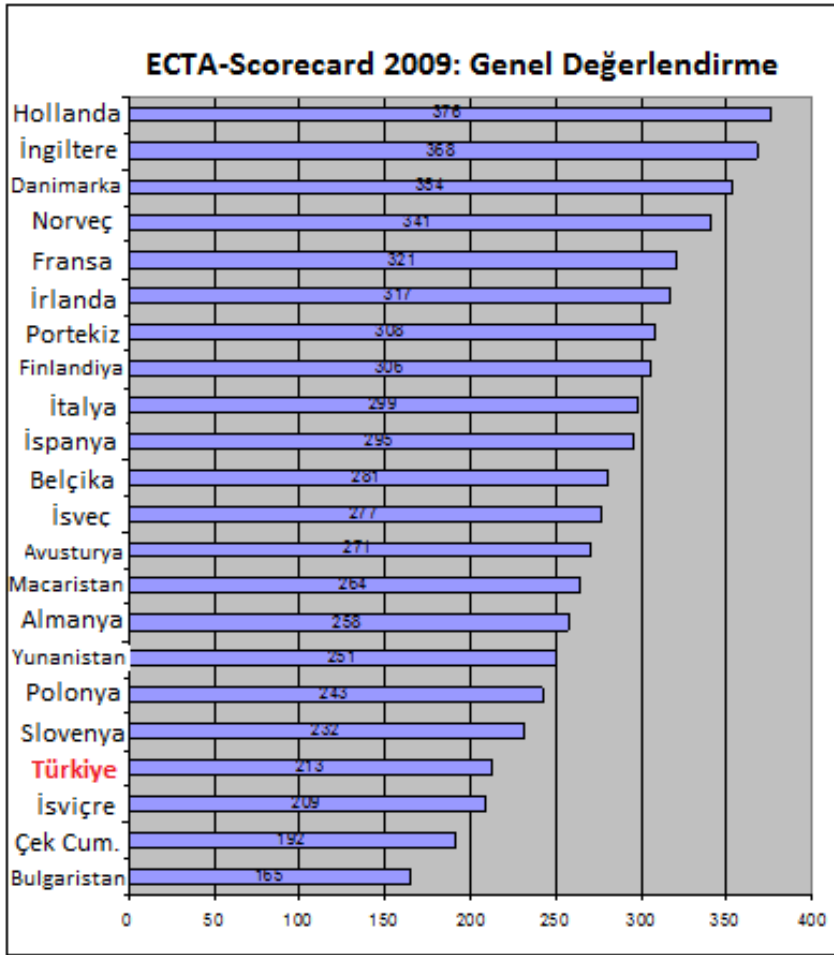
ECTA, 01.06.2010 tarihinde “2009 Düzenleyici Kuruluş Karnesi”ni yayımlamıştır. 19 AB ülkesi ile birlikte, Norveç, İsviçre ve Türkiye'nin de dâhil edildiği 22 ülkenin verilerine yer verilen bu çalışmada, elektronik haberleşme sektöründeki düzenlemeler ve bu düzenlemelerin tüketicilere, işletmecilere ve sektöre faydaları ülkeler bazında karşılaştırılmaktadır. 2009 Düzenleyici Kuruluş Karnesi ile ilgili önemli noktalar aşağıda özetlenmiştir.

Çalışmada yer alan ülkeler şunlardır; Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İrlanda, İtalya, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Slovenya, İspanya, İsveç, İngiltere, Norveç, İsviçre ve Türkiye.

Çalışma, ECTA üyelerinin ve üye ülkelerin düzenleyici kurumlarının kendilerine gönderilmiş olan 118 soruluk anket çalışmasına verdikleri cevap temel alınarak hazırlanmıştır. Bu sorular beş gruptan oluşmaktadır: A) Kurumsal Koşullar, B) Piyasaya giriş olanakları ve altyapı kurulumu, C) Düzenleyici

kurumun regülasyon süreci, D) Düzenlemelerin, düzenleyici kurum tarafından uygulanması, E) Regülasyon ve piyasa sonuçları. Anket çalışması, düzenleyici otoritelerden, ECTA üyelerinden, Avrupa Komisyonundan ve ERG'den toplanan bilgiler doğrultusunda hazırlanmış ve ayrıca AB düzenleyici çerçevesi ve WTO'nun (Dünya Ticaret Örgütü) telekomünikasyon referans raporunun, Avrupa Komisyonunun ve ERG ilkelerinin görüş ve tavsiyelerini dikkate alarak hazırlanmıştır.

Her bir ülkeden alınan cevaplar doğrultusunda, niceliksel açıdan karşılaştırmalı bir analiz yürütülmüş ve bu analiz sonucunda her bir ülkedeki düzenlemelerin etkinliği ile ilgili genel puan tablosuna ulaşılmıştır. Aşağıdaki şekilde genel puan tablosu yer almaktadır;

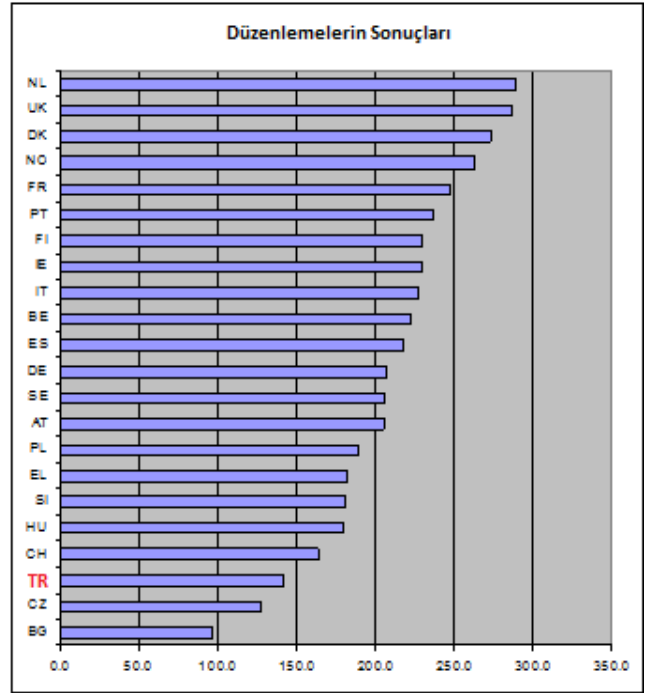
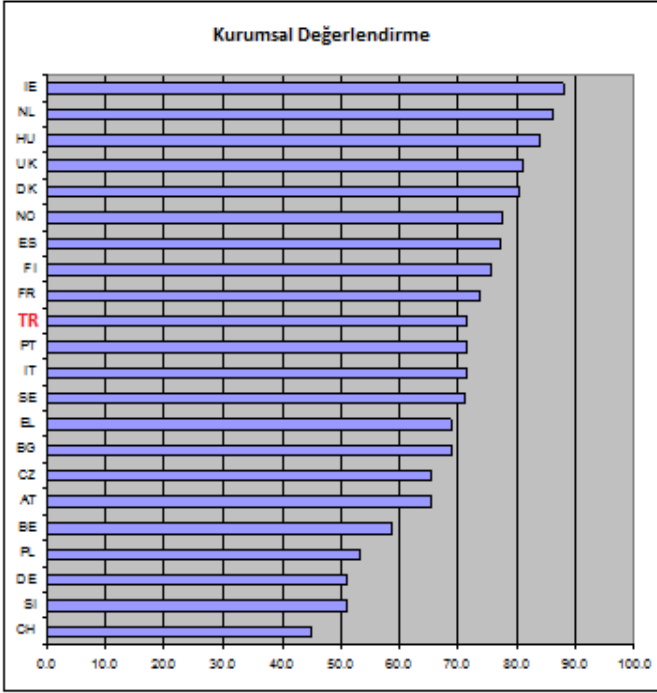
Yukarıdaki tabloda yer alan ülkeleri dört grupta toplamak mümkündür;

- **Lider Ülkeler:** Genel olarak performans bakımından üst sıralarda olan Hollanda, İngiltere, Danimarka, Norveç, Fransa ve İrlanda. Bu ülkeler bir önceki karnede de aynı kategoride yer alan ülkelerdir.

- Genel olarak güçlü ama belirli alanlarda düşük performans sergileyen ülkeler: Finlandiya, İtalya, Portekiz, İspanya, Belçika ve İsveç.
- Değişken performans sergileyen ülkeler: Avusturya, Macaristan, Almanya, Yunanistan, Polonya, Slovenya.
- Genel olarak düşük performans sergileyen ülkeler: **Türkiye**, İsviçre, Çek Cumhuriyeti ve Bulgaristan.

Bu yılki çalışmada bir önceki yıla göre toplamda 14 ek soru bulunmaktadır. Yüksek ve düşük performans sergileyen ülkelerin, genel olarak, diğer yıllara göre performanslarında önemli bir değişiklik yaşanmadığı söylenebilir. Ancak, bazı ülkelerin puanlarında ve sıralamalarında şaşırtıcı farklılıkların yaşandığı gözlenmektedir. Bu farklılıkların birçoğunun soru sayısındaki artıştan bir kısmının ise metodolojide yer alan yeni kriterlerden kaynaklı olduğu söylenebilir. Ülkelerde yaşanan olumlu gelişmeler diğer ülkelerin sonuçlarını ve sıralamayı değiştirmektedir.

2008 Düzenleyici Kuruluş Karnesinde ikinci sırada yer alan Hollanda bu yıl ilk sıraya yerleşmiştir. Bu sonuç, düzenlemeler ve piyasalarda yaşanan olumlu gelişmelerden kaynaklanmaktadır. Hollanda'nın özellikle YNE (Yeni Nesil Erişim) konusundaki etkin girişimlerinin ve piyasalarda tüm perakende hizmet fiyatlarının düşüşüne yönelik yaşanan gelişmelerin bu sonuçta etkisi olduğu açıktır. 2008 Düzenleyici Kuruluş Karnesinde ilk sırada yer alan İngiltere bu sene ikinci sırada bulunmaktadır. Üçüncü sırada yer alan Danimarka tüm alanlarda önemli gelişmeler göstermiştir. Dördüncü sırada yer alan Norveç ise kurumsal değerlendirme ve düzenlemelerin uygulanması konusunda düşük performans gösteren ülkelerden biri olmuştur. İrlanda hem kurumsal değerlendirme hem de düzenlemelerin uygulanması konusunda en yüksek puanları almıştır. Zayıf olarak nitelendirilebilecek konu piyasalarda yaşanan gelişmeler ile ilgilidir. Bu durum düzenlemelerin zamanında ve etkin olarak uygulanması konusunda yaşanan sorunlarla ilgilidir. Aşağıdaki tablolarda, ülkelerin kurumsal değerlendirme ve düzenlemeler ile ilgili sonuçlarını görmek mümkündür.

Yukarıdaki tablolara bakıldığında en dikkat çekici grubun kurumsal anlamda yeterli mevzuat desteğine sahip olan ancak düzenlemelerin sonuçlarının başarısız olduğu ülkeler olduğu görülebilir. En düşük puana sahip ülkelerden ikisi Macaristan ve Türkiye'dir.

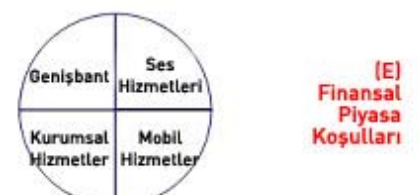
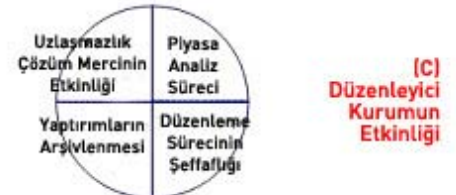
2009 Düzenleyici Kuruluş Karnesi kapsamında ülkelerde yaşanan gelişmeler ve durum tespiti şöyledir;

- Sabit Ses Piyasasında İsveç, Portekiz, Norveç rekabet seviyesinin en yüksek olduğu ülkeler olarak belirlenirken, Slovenya, Norveç, Hollanda, Yunanistan, Fransa, Danimarka ve Belçika ses hizmetlerinde rekabetçilik konusunda önemli gelişmeler gösteren ülkelerdir. Ancak, Belçika, Çek Cumhuriyeti, İrlanda, Finlandiya, Polonya ve **Türkiye'de sabit ses piyasasında rekabet sınırlı ve perakende fiyatlar yüksektir.**
- Mobil ve kablosuz hizmetlerde rekabetin en fazla geliştiği ülkeler Avusturya, İngiltere, İskandinav ülkeleri ve Hollanda'dır. Mobil pazarda rekabetçi yapının güçlü olduğu ülkeler MVNO ve frekans prensipleri konusunda gelişme kaydeden ülkeler olmuştur. Mobil internet hizmeti ile mobil genişbant veri hizmetleri kullanımının en yüksek olduğu ülkeler Avusturya, Finlandiya, İrlanda ve İsveç'tir.
- Geleneksel arayüzler üzerinden sunulan kurumsal hizmet rejimlerinin en fazla geliştiği ülkeler Hollanda, Portekiz, Fransa ve İngiltere'dir. Bu konuda en düşük performans sergileyen ülkeler ise Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Yunanistan ve **Türkiye'dir. Türkiye ve Polonya'da toptan kiralık hat uygulaması mevcut değildir. Yine özel iş uygulamaları Bulgaristan, Yunanistan, Polonya, İsveç ve Türkiye'de halen yoktur.**
- Genişbant hizmetleri konusunda en iyi performans gösteren ülkeler Hollanda, Norveç, Fransa'dır.

Aşağıdaki tablo, ülkelerin yüksek ve düşük performans gösterdiği alanları incelemektedir.

2009 Ulusal Düzenleyici Çerçevesinin Etkinliği Raporu

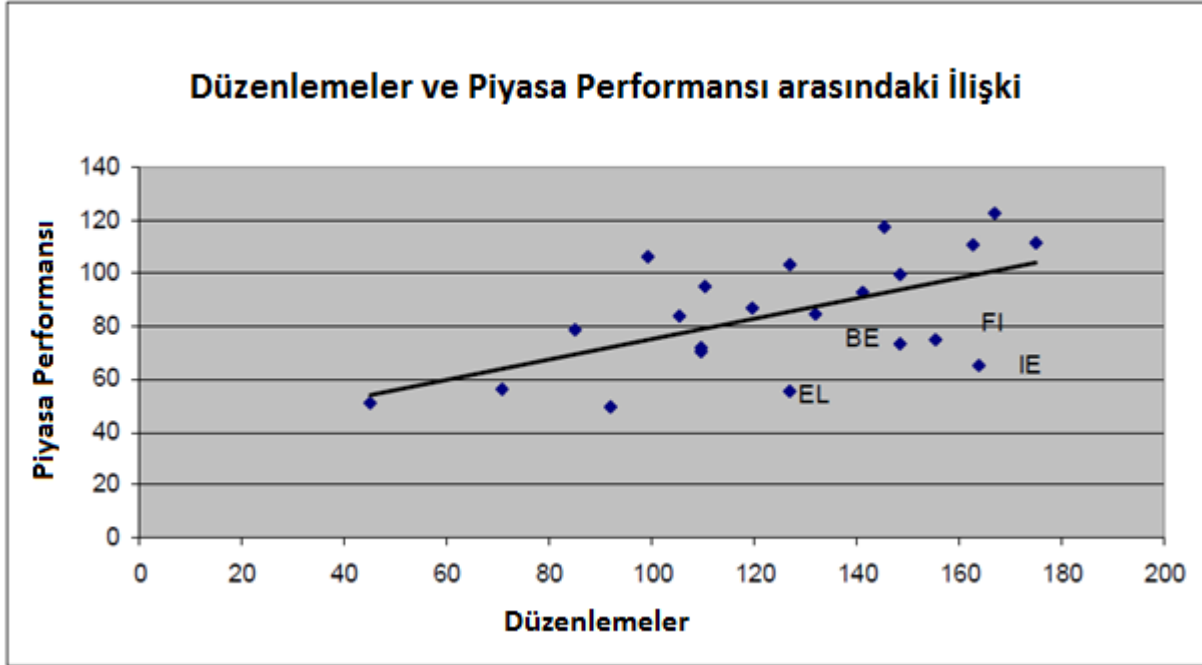
	(A) Kurumsal Çerçeve	(B) Piyasaya Giriş İmkanları	(C) Düzenleyici Kurumun Etkinliği	(D) Düzenlemelerin Kurum Tarafından Uygulanması	(E) Finansal Piyasa Koşulları
Avusturya					
Belçika					
Bulgaristan					
Çek Cum.					
Danimarka					
Finlandiya					
Fransa					
Almanya					
Yunanistan					
Macaristan					
İrlanda					
İtalya					
Hollanda					
Norveç					
Polonya					
Portekiz					
Slovenya					
İspanya					
İsveç					
İsviçre					
Türkiye					
İngiltere					

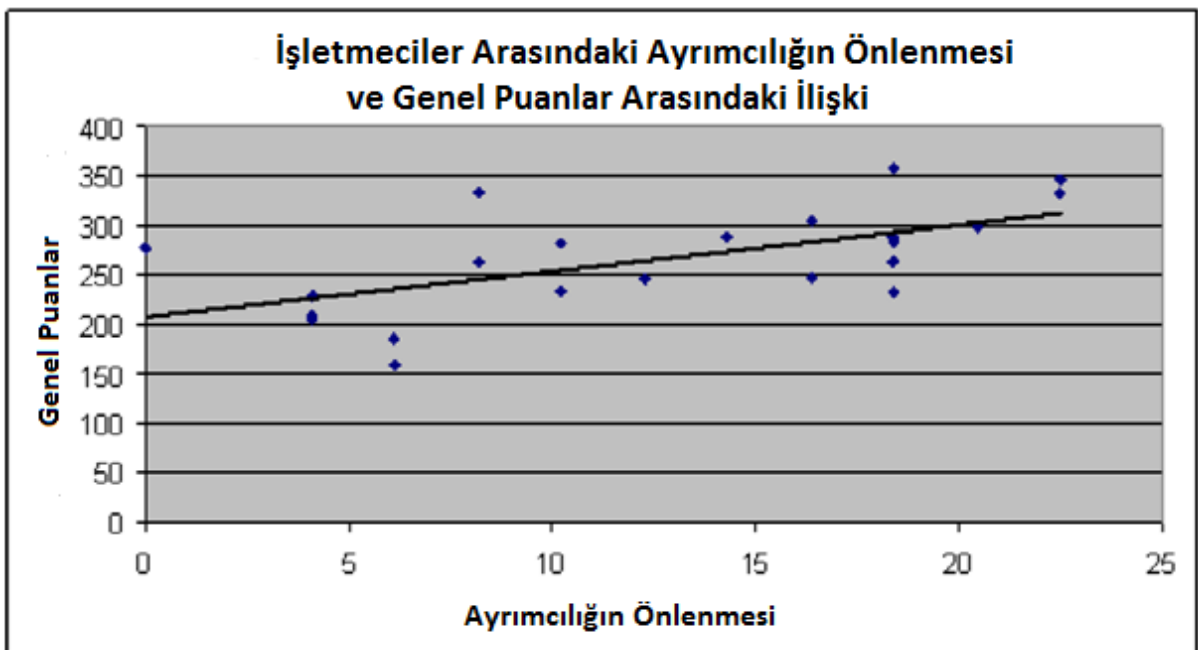
RENKLER

	Zayıf
	Nötr
	Güçlü

Çalışma sonucunda genel olarak, düzenlemeler ve düzenlemelerin uygulanması ile piyasaların gelişmişliği arasında doğrudan bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Yapılan çalışmaya göre **düzenleyici kurumun aktif bir şekilde düzenlemeleri ortaya koyduğu ve etkin olarak uyguladığı ülkelerde telekom piyasası daha hızlı gelişme kaydetmekte, ekonomik olarak daha hızlı büyümektedir.**

Çalışmada incelenen bir diğer konu işletmeciler arası ayrımcılık ve ülkelerin performansları arasındaki ilişkidir. Elde edilen veriler doğrultusunda **işletmeciler arasında ayrımcılığın önüne geçildiği ülkelerin düzenleyici kuruluş karnesinde yüksek notlara sahip olduğu** ortaya konmuştur. Örneğin; yerleşik işletmecilerin yeni nesil işletmecilere karşı korunmadığı, ayrımcılık yapılmadığı ülkelerden Danimarka, İngiltere ve Hollanda'nın puanlarının yüksek olduğu ve bu ülkelerde piyasa koşullarının daha rekabetçi olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki analizler doğrultusunda yeni Telekomünikasyon Çerçeve Paketi konusunda Avrupa Konseyi, Avrupa Komisyon'u ve Avrupa Parlamentosuna öneriler şöyledir;

- Yeni Çerçeve Direktifi'nin üye ülkelerde uygulamaya konması sağlanmalı ve gerektiği durumlarda yaptırım gücü kullanılmalıdır. Özellikle düzenleyici kurumların bağımsızlığı ve yetkilerinin güçlendirilmesi, EPG (Etkin Piyasa Gücü) ilan edilen işletmeciler tarafından sunulacak paylaşımlı erişime ilişkin teknoloji-tarafsız referans tekliflerinin hazırlanması en önemli konulardır.
- 900MHz ve 1800MHz bantlarına ilişkin teknolojik sınırlamaların kaldırılması gerekmektedir.
- YNE (Yeni Nesil Erişim) Tavsiye Kararı, açık şebekelerin kurulmasını destekleyen genişbant düzenlemeleri konusunda tutarlı ve teknoloji-tarafsız bir yaklaşım getirmelidir. Erişimin etkin olabilmesi için erişim ücretlerinin adil olması, hâkim konumdaki işletmeciye ayrıcalık sağlama amacıyla belirlenmemesi gerekmektedir.
- Komisyon AB Telekom Çerçevesi'nde yer alan fiyat kontrolü ve ayrımcılığın önlenmesine ilişkin hükümlerin uygulanması konusunda tavsiyelerde bulunmalıdır.
- Sabit ve mobil çağrı sonlandırma ücretleri konusundaki Tavsiye Kararına uygunluk, tüm üye ülkelerdeki ücretlerde tutarlılık, maliyet temelli ücretlendirme sağlanmalıdır.
- Tüm üye ülkelerde yerel erişim şebekelerine ilişkin teknoloji-tarafsız düzenlemeler yapılmalıdır.

Bakanlıklara öneriler;

- Yeni Telekom Çerçeve paketinin ulusal düzeyde uygulamaya konması teşvik edilmelidir. Yeni çerçeve altyapı-hizmet ayırımını zorunlu hale getirmekte, numara taşınabilirliği sürecini 1 güne indirmekte, toptan ücretlerin maliyet esaslı olması gerektiğini belirtmektedir.
- Düzenleyici kurumların bağımsızlığı sağlanmalıdır.
- Düzenleyici kurumun yetkileri güçlendirilmelidir. Bu yetkiler altyapı-hizmet ayırımını zorunlu hale getirmeyi de içermektedir. Düzenleyici kurumlar aynı zamanda spektrum faaliyetlerinden de sorumlu olmalıdır.
- Üye ülkelerde geçiş hakkı ile ilgili uyuşmazlık konularında yaşanan sıkıntıları çözümlenmeli, uygun fiyatlar ve süreler merkezi olarak ortaya konmalıdır.
- Üye ülkeler yerleşik işletmeci veya diğer Telekom işletmecilerin hisselerinde paya sahip olmamalıdır.
- Üye ülkeler düzenleyici kurumların görevlerini yerine getirebilmesi için yeterli kaynağa sahip olduğundan emin olmalıdır.

Düzenleyici Kurumlara öneriler:

Düzenleyici Kurumlar,

- Fiziksel erişim ve toptan genişbant erişimi piyasalarına teknoloji-tarafsız yaklaşımlar getirmeli ve bu piyasaların FTTH (Fibre to the home) ve FTTC (Fibre to the curb) teknolojilerini de içermesini sağlamalıdır. Yalın-DSL'in uygulamaya konması gerekmektedir.
- Birbirleriyle iş birliği içerisinde olmalı ve EPG' ye sahip işletmecinin toptan ürünlerinin (ör; YAPA) ücretlendirmesini yeniden gözden geçirmeli, bakır ve fiber esaslı toptan ürünlerin erişim fiyatlarının tutarlı olmasını sağlamalıdır.
- EPG' ye sahip işletmeciye getirilen "ayrımcı olmama" yükümlülüğü her bir piyasa kapsamında yeteri derecede detaylandırılmalı ve uygulamaya koymalıdır.
- Belirli zamanlarda ve detaylı olarak düzenlemeler ile ilgili verileri yayımlamalıdır. Ör; ürünlerin maliyet temelli olduğunu, rekabeti engelleyici çapraz sübvansiyonun uygulanmadığını gösteren veriler yayımlanmalıdır.
- Daha şeffaf olmalıdır.
- Yerleşik operatörün fiyat sıkıştırması gibi piyasaya giriş engeli oluşturan uygulamalarını önlemek için gerekli tedbirleri almalı, mevcut rekabet mevzuatından daha öteye giden metodolojiler ortaya koymalıdır.
- Gerekliyse, Kiralık Hatlar-Sonlandırma Kısmı Piyasasını yeniden gözden geçirerek, Ethernet hizmetleri gibi rekabetçi kurumsal hizmet piyasaları için geleceğe yönelik ürünlerin sunulmasını sağlamalıdır.
- EPG' ye sahip işletmecinin rekabet ihlallerinin zamanında önlendiğinden ve bu ihlallerin gerekli yaptırımlara tabi olduğundan emin olmalıdır. Düzenleyici kurumlar aynı zamanda EPG yükümlülüklerinin ihlal edildiği durumlarda aktif olarak yaptırım gücünü ortaya koymalıdır.
- Yerleşik operatörün toptan ücretlerinin ve numara taşınabilirliği kapsamındaki perakende ücretlerin maliyet temelli olmasını ve numara taşınabilirliği sürecinin 1 güne düşürülmesini sağlamalıdır.
- Piyasa analizleri ve uzlaştırmazlıkların çözümüne ilişkin süreçleri yeniden gözden geçirmelidir. İdeal olarak piyasa analizleri 1 yıl içerisinde sonlandırılırken, uzlaştırmazlıkların çözümü 4 ay içerisinde tamamlanmalıdır. Kuruma yapılacak uzlaştırma talebi öncesinde belirli bir sürenin geçmiş olması zorunluluğu ortadan kaldırılmalıdır.
- Geleceğe yönelik iş planları hazırlamalıdır.